

ГРАЂАНСКИ ВОДИЧ КРОЗ БУЏЕТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

● ● ○ ЗА 2025. ГОДИНУ

Поштовани читаоци,

Имајући у виду значај јавног дијалога о управљању јавним финансијама, задовољство нам је да вам представимо Грађански водич кроз буџет Републике Србије.

С обзиром да се највећи део буџетских средстава прикупља кроз наплату пореза, наша је обавеза да грађанима на једноставан и разумљив начин пружимо све расположиве информације о прикупљању и трошењу тог новца.

Уверени смо да ће Грађански водич кроз буџет Републике Србије допринети већем разумевању буџетског процеса, као и одлука којима смо се водили приликом састављања буџета, и да ће са друге стране довести до бољег управљања јавним финансијама и њиховог усклађивања са најбољом међународном праксом.

Приоритет Министарства финансија јесте стабилност јавних финансија, кроз примену јасног плана усклађивања буџетских прихода и примања и расхода и издатака. За успешно управљање јавним финансијама неопходна је велика буџетска дисциплина и одговорност. Сходно томе, уверени смо да свеобухватнија јавна дебата о правцу у коме се креће наша земља и приоритетима у јавној потрошњи, може значајно допринети економском расту и развоју на дуги рок.

Министарство финансија Републике Србије
Сектор буџета

УВОДНА РЕЧ МИНИСТРА ФИНАНСИЈА СЕНИШЕ МАЛОГ

Законом о буџету Републике Србије за 2025. годину наставља се политика којој је у фокусу раст животног стандарда грађана, даље побољшање привредног амбијента и реализација великих и важних капиталних пројеката.

Буџет за 2025. годину је развојни и њиме настављамо одговорну политику која је усмерена на повећање плата, пензија и минималне зараде, али и на рекордна улагања у инфраструктуру, од путева, брзих саобраћајница, школа, болница, до великих развојних пројеката који подижу квалитет живота. Циљ такве политике је повећање конкурентност привреде, што се и види кроз раст БДП.

Буџетом за 2025. годину планиран је дефицит од три одсто БДП. Тај износ дефицита држи јавни дуг под контролом, па је он пројектован на 47,5 одсто 2025. године, чиме се не прелази ниво Мастрихта од 60 одсто удела јавног дуга у БДП-у.

Када је реч о очувању животног стандарда грађана, потребно је нагласити да је предвиђено повећање плата у јавном сектору од осам одсто, док ће запослени у просвети имати повећање од 11 одсто.

Предвиђен је и раст пензија, па ће оне од 1. децембра 2024. године бити повећане за 10,9 одсто, док ће минимална зарада од 1. јануара 2025. године порасти за 13,7 одсто.

Као јако битан стуб буџета за наредну годину морамо издвојити капиталне инвестиције. Наставља се са програмом "Скок у будућност - Србија 2027", који обухвата инвестиције у области саобраћајне инфраструктуре, здравства, енергетике, заштите животне средине, ЕКСПО и Национални фудбалски стадион.

Важно је нагласити и да сада, први пут, објављујемо Грађански водич у фази израде Предлога буџета, односно пре усвајања Закона о буџету у парламенту. То није уобичајена пракса и то ради ретко која земља, али управо то потврђује нашу опредељеност ка даљем повећању транспарентности буџета.

Такође, први пут ове године, као део буџетске документације, припремљен је прилог „Зелени буџет“ са информацијама о планирању и намени средстава која су усмерена на пројекте који позитивно утичу на животну средину. На тај начин се повећава транспарентност улагања у заштиту животне средине и побољшава стање у тој области. И по том параметру смо испред других држава, с обзиром да је Србија једна од ретких земаља која је у Закон о буџету за 2025. годину интегрисала „зелени буџет“.

И за крај, циљеви вођења фискалне политике и у наредном периоду остају одржавање макроекономске и фискалне стабилности, одржавање јавних финансија под контролом и даље смањење нивоа дефицита и јавног дуга, уз даљи привредни раст.

Буџетски оквир 2025

У милијардама РСД

Планирани приходи

2.346,2

Планирани расходи

2.660,2

Планирани буџетски дефицит

(314,0)

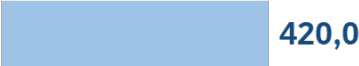
Одакле долази новац

Планирани приходи буџета 2025

Порез на додату вредност

Акцизе

Непорески приходи

Порез на добит правних лица

Порез на доходак грађана

Царине

Донације

Остали порески приходи

Укупни приходи и примања планирани су у износу од 2.346,2 млрд РСД, а расходи и издаци у износу од 2.660,2 млрд РСД. Планирани резултат је дефицит и износи 314 млрд РСД.

Влада ће морати на домаћем и међународном финансијском тржишту да се задужи у износу до 835,0 млрд РСД за покриће дефицита, отплату главнице домаћим и страним кредиторима и набавку финансијске имовине.

У 2025. Влада ће утрошити:

Најзначајнији расходи буџета у 2025

Издаци за нефинансијску имовину

Расходи за запослене

Дотације организацијама за обавезно социјално осиг...

Расходи за коришћење услуга и роба

Субвенције

Отплата камата и пратећи трошкови задуживања

Социјално осигурање и социјална заштита

Трансфери осталим нивоима власти

Остали текући расходи

Издаци за набавку финансијске имовине (у циљу спр...

Издаци за отплату главнице (у циљу спровођења јав...

Дотације међународним организацијама

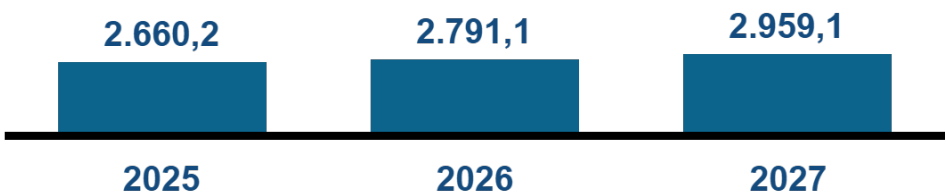

Остале дотације и трансфери

Средњорочни оквир расхода 2025-2027

Планирани расходи и издаци

Укупни ниво расхода и издатака буџета Републике Србије за 2026. годину ограничен је у износу од 2.791,1 милијарди РСД, односно за 2027. годину у износу од 2.959,1 милијарди РСД.

ШТА ЈЕ У БУЏЕТУ ОБЕЗБЕЂЕНО ЗА ВАС

ПОВЕЋАЊЕ ПЛАТА И ПЕНЗИЈА

У 2025. години планирано је повећање плата запосленима код корисника буџетских средстава, односно корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање за 8%, док је запосленима у установама предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, високог образовања и ученичког и студентског стандарда планирано повећање плата за 11%.

ОБРАЗОВАЊЕ

Средства су обезбеђена за финансирање основног, средњег и високог образовања, ученичког и студентског стандарда, затим за модернизацију инфраструктуре основних и средњих школа, установа ученичког и студентског стандарда и установа високог образовања, односно за реализацију пројеката изградње, реконструкције, санације, адаптације, опремања установа и изградњу образовно-научних центара. Такође, средства су обезбеђена за набавку бесплатних уџбеника и других наставних средстава за ученике, полазнике и установе, као и за Програм дигитализације у области националног просветног система, реализацију четворочасовног припремног предшколског програма, индивидуалну помоћ ученицима и студентима у виду кредита и стипендија, учешће Републике Србије у програмима ЕУ, реализацију међународних истраживања, размену наставника и студената кроз међународне споразуме и програме сарадње и реализацију пројеката "Свет у Србији" и "Србија за Србе из региона".

ЗДРАВСТВО

Средства су обезбеђена за превентивну здравствену заштиту, уређење здравственог система, подршку раду института и завода за јавно здравље, развој инфраструктуре здравствених установа (изградња и опремање здравствених установа, реконструкција клиничких центара), развој информационих технологија у здравству, набавку медицинске опреме, накнаде зарада у случају привремене спречености за рад због болести или компликација у вези са одржавањем трудноће, здравствену заштиту лица оболелих од ретких болести, пружање подршке активностима Банке репродуктивних ћелија, превенцију и контролу водећих хроничних незаразних обољења.

ПОЉОПРИВРЕДНА ПОДРШКА

Средства су обезбеђена за плаћања која се директно додељују произвођачима кроз одређене мере подршке које обухватају премије (премија за млеко), подстицаје за производњу (биљну - подстицаји по хектару и сточарску - подстицаји по грлу или кошници пчела) и регресе, затим за подстицаје за мере руралног развоја које обухватају подршку која се односи на унапређење конкурентности (за раст конкурентности, унапређење животне средине, припрему и спровођење локалних стратегија, техничку подршку за спровођење програма руралног развоја, унапређење система креирања и преноса знања), за посебне подстицаје, као и кредитну подршку у пољопривреди (развој сточарства, воћарства, ратарства, повртарства, пољопривредне механизације и опреме).

СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА

Најзначајнија средства у овој области обезбеђена су за пружање финансијске подршке породици са децом кроз побољшање услова за задовољење основних потреба деце, усклађивање рада и родитељства, за пружање подстицаја родитељима да остваре жељени број деце и побољшање материјалног положаја породица. Средства су обезбеђена за рад и обављање делатности установа социјалне заштите у функцији остваривања права и пружања услуга појединцу односно породици, за права корисника борачко-инвалидске заштите, за подршку раду хранитеља, за подршку предузећима за професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом, као и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом.

ПОДРШКА ПРИВРЕДИ

Средства су обезбеђена за подршку привреди путем подстицања инвестиција у привреди у складу са законом који уређује улагања, подршку предузећима у поступку приватизације, унапређење пословне инфраструктуре, подршку развоју предузетништва (кроз програме подршке за набавку опреме, женско предузетништво, почетнике у пословању и друге пројекте који се реализују директно или у сарадњи са Развојном агенцијом Србије и Фондом за развој), подршку реализацији ЕХРО Београд 2027, као и за подстицаје привреди у испуњавању обавезних техничких захтева за производе и примену стандарда. Планирана су и средства за наставак и завршетак реализације инфраструктурних пројеката којима се унапређује привредни амбијент у градовима и општинама и за мере регионалног развоја кроз Програм подстицања регионалног и локалног развоја.

ШТА ЈЕ У БУЏЕТУ ОБЕЗБЕЂЕНО ЗА ВАС

ИНФРАСТРУКТУРА

У буџету Републике Србије за 2025. годину, значајнија средства опредељена су за следеће инфраструктурне пројекте: Изградња аутопута Е-761, деоница: Појате – Прељина; изградња пруге између Земун поља и Националног стадиона; Пројекат мађарско - српске железнице; Изградња саобраћајнице Рума - Шабац – Лозница; Брза саобраћајница Iб реда Нови Сад-Рума; Реконструкција железничке пруге Ниш - Димитровград; Изградња аутопута, деоница: Београд – Зрењанин; Изградња београдског метроа; Изградња аутопута Е-763, деоница: Прељина – Пожега; Брза саобраћајница Е-75, петља Пожаревац – Голубац; Пројекат изградње комуналне (канализационе) инфраструктуре и инфраструктуре за одлагање комуналног чврстог отпада у Републици Србији, Изградња северне обилазнице око Крагујевца.

ЕНЕРГЕТИКА

Најзначајнија средства у области енергетике у 2025. години планирана су за: формирање и одржавање обавезних резерви нафте, деривата нафте и природног гаса, реализацију пројекта БеоГрид2025, пројекат ИПА 2017 - Изградња гасног интерконектора Србија - Бугарска, пословање ЈП ПЕУ Ресавица, подстицаје за енергетски угроженог купца, подстицаје за енергетску ефикасност.

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Средства су обезбеђена за финансирање обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности, контроле и превенције загађења, еколошки одрживог становања и коришћења земљишта, очувања биодиверзитета, чистог превоза, одрживог управљања водом и отпадним водама, адаптације на климатске промене, еко ефикасних производа насталих из циркуларне економије, Зелене зграде и др.

БЕЗБЕДНОСТ

У области безбедности значајан износ средстава планиран је за наставак опремања најсавременијим војном опремом потребном за очување безбедности Републике Србије од свих облика спољњег и унутрашњег угрожавања у миру, ванредном стању и рату, за ремонт и текуће

одржавање постојеће технике, набавку униформи и обуће за припаднике војске и полиције, за увођење служења војног рока у Републици Србији чиме се унапређује национална безбедност и одбрамбена способност Републике Србије.

НАУКА

Средства су обезбеђена за финансирање научно-истраживачког рада истраживача у оквиру регистрованих научно-истраживачких организација, подршку школовању и усавршавању младих талената, подршку раду Фонда за иновациону делатност, Фонда за науку, Центра за промоцију науке, подршку раду научно технолошких паркова (НТП Београд, НТП Ниш, НТП Чачак, НТП Крагујевац), подршку за учешће у програмима ЕУ (програм Хоризонт Европа).

КУЛТУРА

Средства су обезбеђена финансирање рада установа културе за редован рад и програме, јачање културне продукције и уметничког стваралаштва (у области позоришта, филма, музичке и ликовне уметности и др.), подстицаје инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелна дела, за пројекте Градови у фокусу и Престоница културе Србије, Реконструкција, адаптација и промена намене простора бивше железничке станице у Историјски музеј Србије, Изградња нове зграде Природњачког музеја, Заштита и презентација манастира Манасија и др.

СПОРТ

Средства су обезбеђена за финансирање програма гранских спортских савеза, Спортског савеза Србије и Олимпијског комитета Србије, програме међународних и националних спортских такмичења, стипендирање врхунских спортиста, национална признања, организацију првенстава и др.

ТУРИЗАМ

Средства су обезбеђена за подстицаје за изградњу инфраструктуре и супраструктуре у туристичким дестинацијама, подстицање развоја домаћег туризма кроз доделу ваучера за субвенционисано коришћење услуга смештаја, подршку за спровођење омладинске политике и др.

ШТА ЈЕ БУЏЕТ?

Буџет Републике Србије представља документ који се доноси у облику закона у коме се планирају приходи и примања и расходи и издаци државе током једне календарске године. У идеалном случају приходи и примања и расходи и издаци се налазе у равнотежи што значи да држава троши онолико колико заради. У случају када су расходи и издаци већи од прихода и примања, буџет је у дефициту. Када буџет има веће приходе и примања од расхода и издатака, тада је у суфициту.

Слично као код буџета домаћинства када су трошкови већи од зараде држава се мора задужити како би покрила све своје планиране трошкове. Грађани се могу задуживати код пријатеља или код банака, док се држава задужује на тржишту капитала тако што позајмљује новац од међународних финансијских институција као што су нпр. Светска банка, Европска инвестициона банка итд, код пословних банака или других држава. Такође, држава може емитовати хартије од вредности које могу купити правна и физичка лица, домаћа и страна лица тако да се држава може задужити и код својих грађана.

Буџет је на првом месту политички инструмент преко кога Влада Републике Србије реализује своје планове. Реалност је таква да постоји велики јаз између жеља и могућности тако да држава не може да финансира све жеље уз ограничене могућности, стога Влада утврђује приоритете и прави компромисе. Као што домаћинство бира да ли ће ићи на летовање и зимовање или ће ићи само на летовање и заменити покварену веш машину, тако и држава може одлучити да уместо изградње моста уложи средства у изградњу дома здравља, јер је као приоритет поставила унапређење здравствене заштите становништва. Домаћинства имају обавезне трошкове: рачуни за струју, воду, телефон, интернет, кабловску или трошкови исхране тако да им јако мало новца остаје за неке друге потребе као што су путовања или одлазак у позориште. Иста ситуација је код буџета Републике где постоје обавезни трошкови отплате дуга, плата, пензија, социјалних давања, те мали део средстава остаје за такозвани развојни буџет у коме се могу постављати приоритети односно бирати да ли ће се градити мост или дом здравља.

Влада сваке године подноси Народној скупштини Фискалну стратегију, која има за циљ утврђивање краткорочних и средњорочних циљева фискалне политике Владе за период од три узастопне године, а такође пружа детаљно објашњење о усклађености наведених средњорочних циљева са фискалним принципима и правилима.

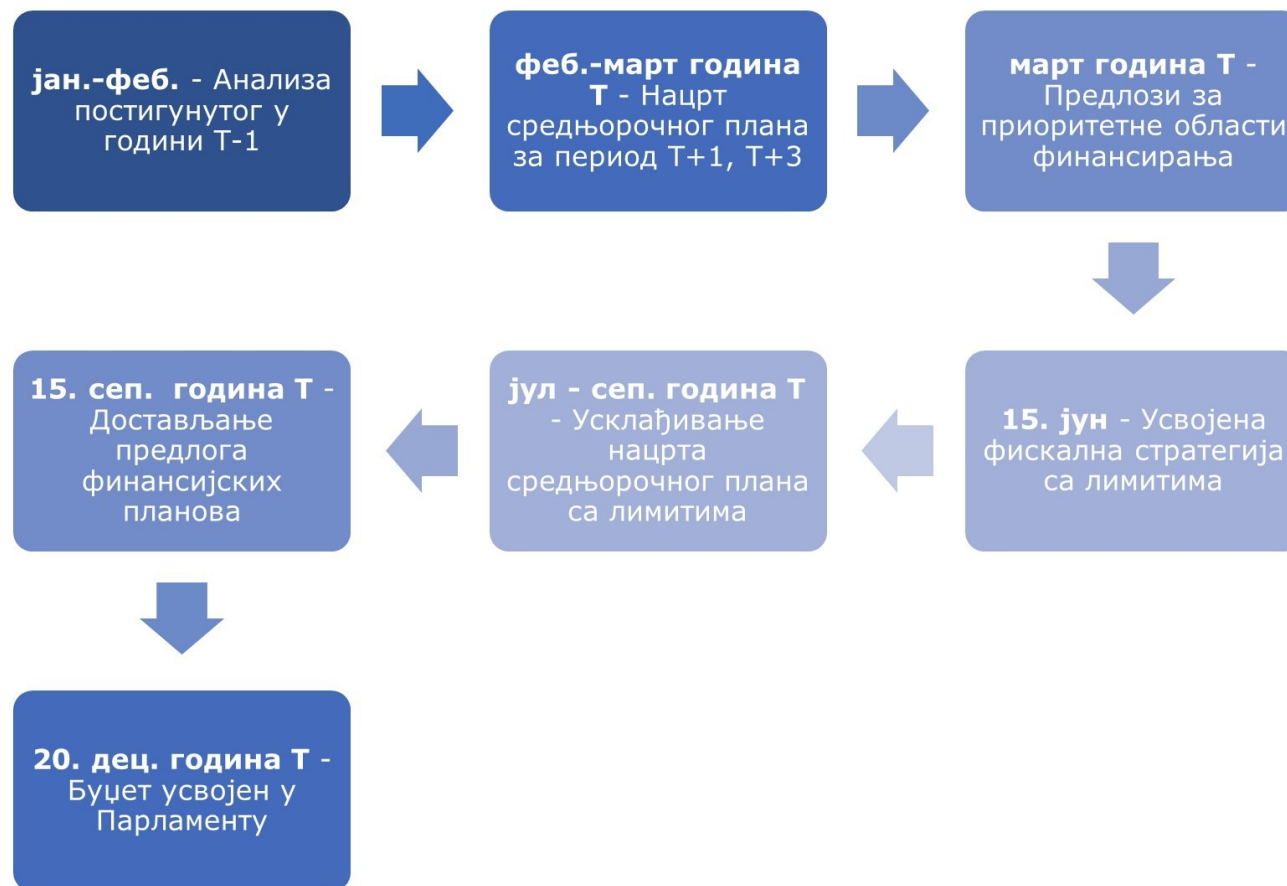
Средства планирана у буџету представљају право на трошење које корисник буџетских средстава може потрошити уколико се оствари довољан износ прихода. Сваки буџетски корисник је одговоран за трошење додељених средстава буџетом у погледу законитости и сврсисходности. По завршетку буџетске године се припрема завршни рачун буџета који се усваја у форми закона, док Државна ревизорска институција, као највиши независни орган ревизије јавних средстава који се бави контролом трошења јавних средстава, у оквиру програма ревизије обухвата и ревизију буџета Републике Србије.

Фискални савет је независан државни орган и за обављање посла из своје надлежности одговара Народној скупштини. Фискални савет припрема мишљење на Нацрт фискалне стратегије и Нацрт закона о буџету Републике Србије, проверава макроекономске и фискалне претпоставке које су коришћене при изради Фискалне стратегије и процењује да ли је и у којој мери Влада испоштовала фискална правила која је утврдила.

Процес припреме буџета

Ефикасно коришћење ограничених јавних ресурса у великој мери зависи од квалитета буџетског процеса. Слика показује циклус средњорочног планирања, оптимизације спровођења јавних политика, утврђивања приоритета финансирања и израде годишњег буџета.

финансија у оквиру процедуре за утврђивање приоритетних области финансирања (ПОФ). ПОФ представља увод у буџетски циклус планирања када буџетски корисници предлажу своје политике оличене кроз програмске активности и пројекте које желе да финансирају у наредне три године.

Годишњи циклус започиње оценом постигнутог у претходном периоду: врши се анализа спроведених мера, потрошње и постигнутих циљева у претходној години. Разматрају се нове мере којима би се побољшало спровођење политика у случају да се не остварују утврђени циљеви.

Следећи корак је анализа постојећег стања у области за коју је задужен буџетски корисник. Полазну тачку представљају усвојене стратегије у којима се налазе одговори на питања где смо ми сада, где желимо да будемо и како тамо да стигнемо. Стратегија без новца за њено спровођење представља мртво слово на папиру, док буџет без плана представља тумарање у мраку и зато је неопходно успоставити везу између планирања и буџетирања. Због тога буџетски корисници припремају своје финансијске (средњорочне) планове за три године у којима наводе планиране активности за реализацију својих стратегија и планирана финансијска средства за њихову реализацију.

У складу с нацртом средњорочног плана корисници буџета могу да предложе реалокацију планираних средстава у постојећој програмској структури.

У том кораку могу се „угасити” неадекватне или неефикасне *програмске активности* или *пројекти* и предложити нове *програмске активности* или *пројекте*, који се достављају министарству.

Наредни корак је успостављање везе између жеља и могућности. На основу предлога за приоритетне области финансирања буџетског корисника и расположивих средстава буџета утврђују се лимити (доношењем Фискалне стратегије), односно укупан износ средстава које има на располагању сваки буџетски корисник за сваку од наредне три године.

Након тога, на основу Инструкције за припрему буџета буџетски корисници усклађују свој финансијски (средњорочни) план са утврђеним лимитима и достављају предлог финансијског плана Министарству финансија.

Затим буџетски корисници и Министарство финансија воде преговоре и усаглашавају се око коначног износа средстава који ће буџетски корисници имати на располагању у наредној години. Министарство финансија припрема Нацрт закона о буџету и доставља га Влади на разматрање и усвајање.

Потом Влада усваја предлог закона о буџету и шаље га Народној скупштини на разматрање и усвајање. Народни посланици имају право да подносе амандмане на предлог буџета и на тај начин утичу на расподелу новца у буџету и сврху његовог трошења. Народна скупштина усваја буџет до 20. децембра текуће године и он се примењује од 1. јануара наредне године.

Структура републичког буџета

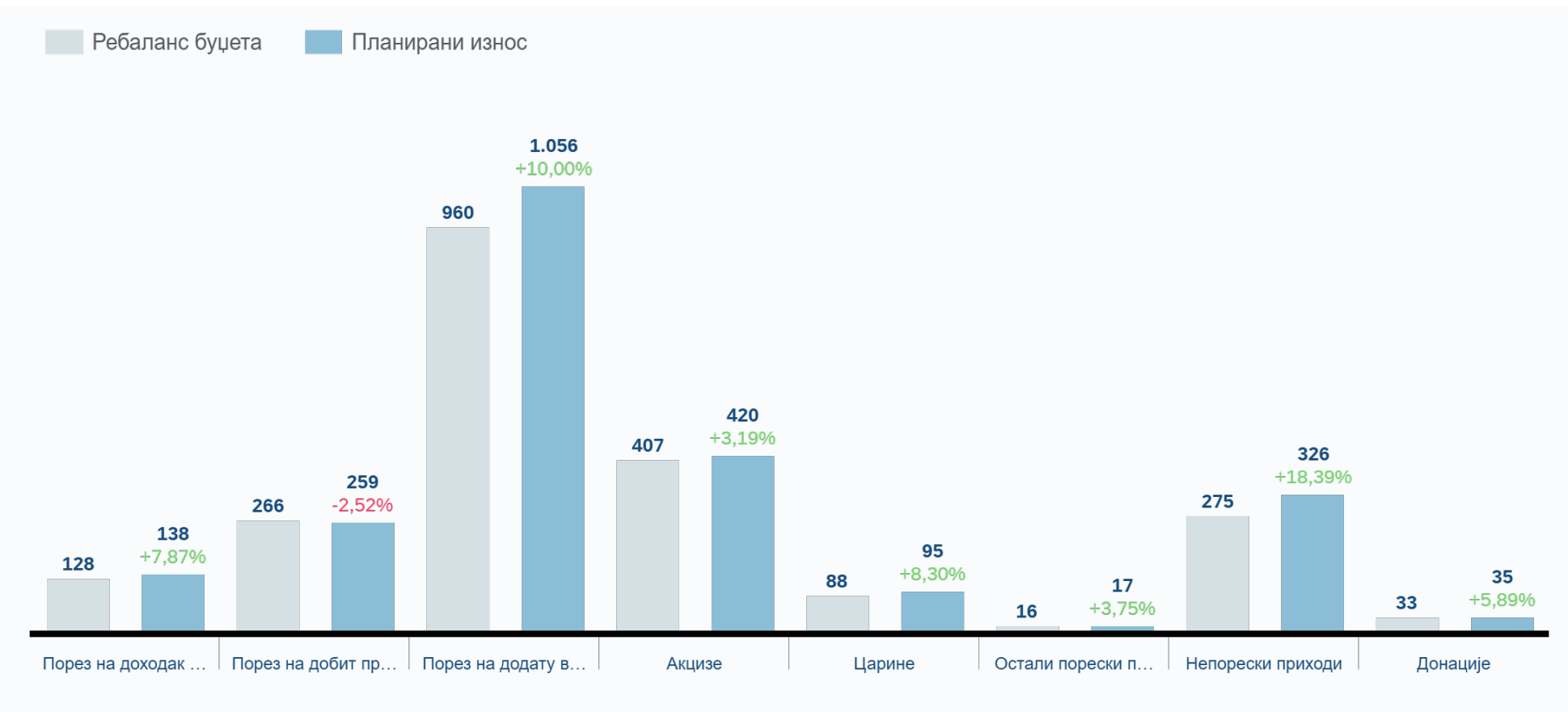
Закон о буџету Републике Србије се састоји од општег и посебног дела. У општем делу закона се налазе чланови који дају сумарни преглед и основне информације о приходима и примањима и расходима и издацима буџетских корисника. У њему се налазе подаци о укупним приходима и примањима и расходима и издацима, њиховој структури као и износ суфицита или дефицита.

Општи део буџета даје објашњење на који начин ће се финансирати дефицит. Приказује планирано задужење и раздужење Републике Србије у току буџетске године са списком кредитора, износима кредита и каматним стопама.

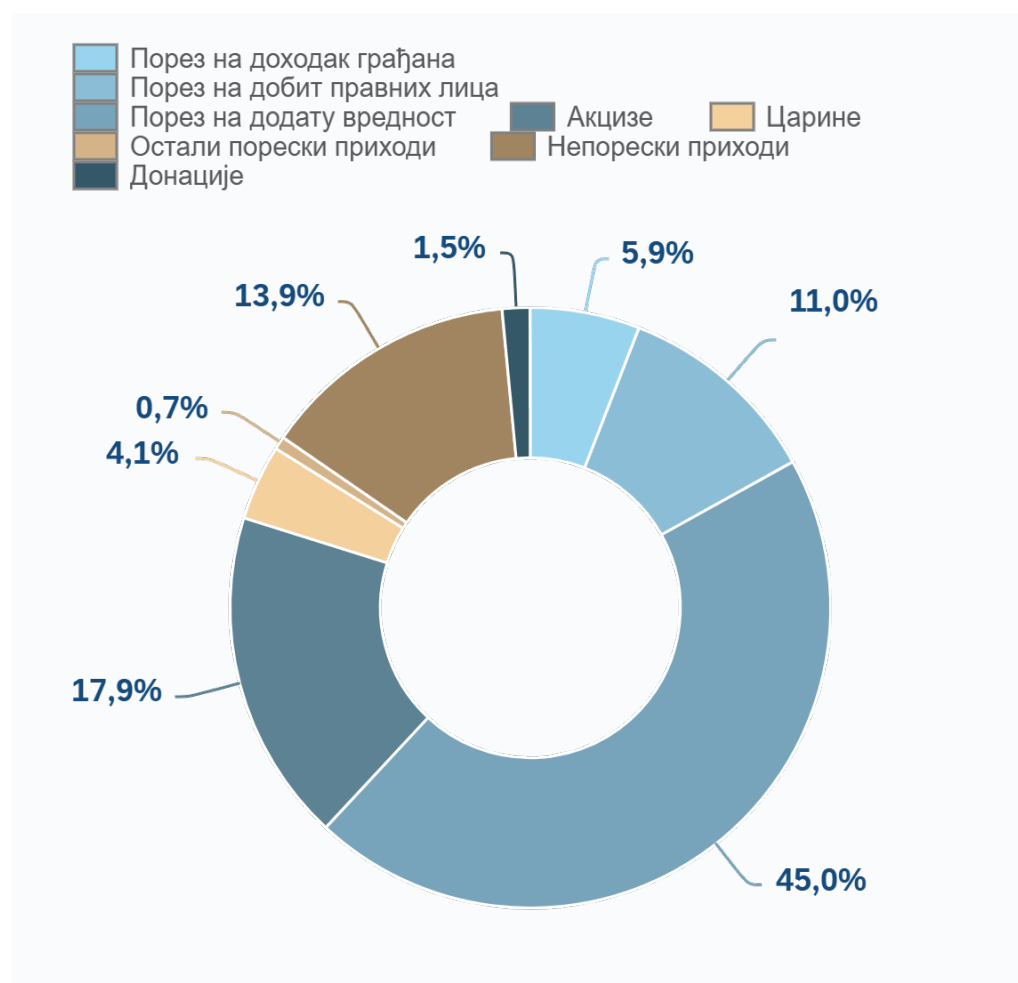
Општи део буџета даје процену средстава финансијске помоћи Европске уније која се спроводи кроз ИПА пројекте. Ови пројекти се могу поделити на две групе, на оне пројекте који не захтевају суфинансирање од стране корисника односно Републике Србије и на оне пројекте који захтевају суфинансирање које обично износи 15% од укупне вредности пројекта.

Такође, општи део буџета садржи преглед планираних капиталних издатака за текућу и наредне две године који захтевају плаћање у више година, кроз табелу у којој се налази списак буџетских корисника са припадајућим капиталним пројектима.

Приходи и примања буџета

Буџетом Републике Србије за 2025. годину, планирају се укупни приходи и примања у износу од 2.346,2 млрд динара, што представља повећање од 8% у односу на износ предвиђен ребалансом буџета за 2024. годину. У структури укупних прихода порески приходи износе 1.985,1 млрд динара или 84,6%, док непорески приходи износе 325,7 млрд динара или 13,9% укупних прихода буџета Републике Србије. Остатак чине донације у износу од 35,4 млрд динара што чини 1,5% укупних прихода. У односу на процењени износ прихода за 2024. годину, укупни приходи буџета у 2025. години већи су за 172,9 млрд динара, при чему су порески приходи повећани за 120,3 млрд динара или за 6,5%, док су непорески приходи увећани за 18,4%. У оквиру пореских прихода, све категорије, осим прихода пореза на добит правних лица бележе умерен раст, при чему се нешто бржи раст предвиђа код пореза на потрошњу и доходак грађана.

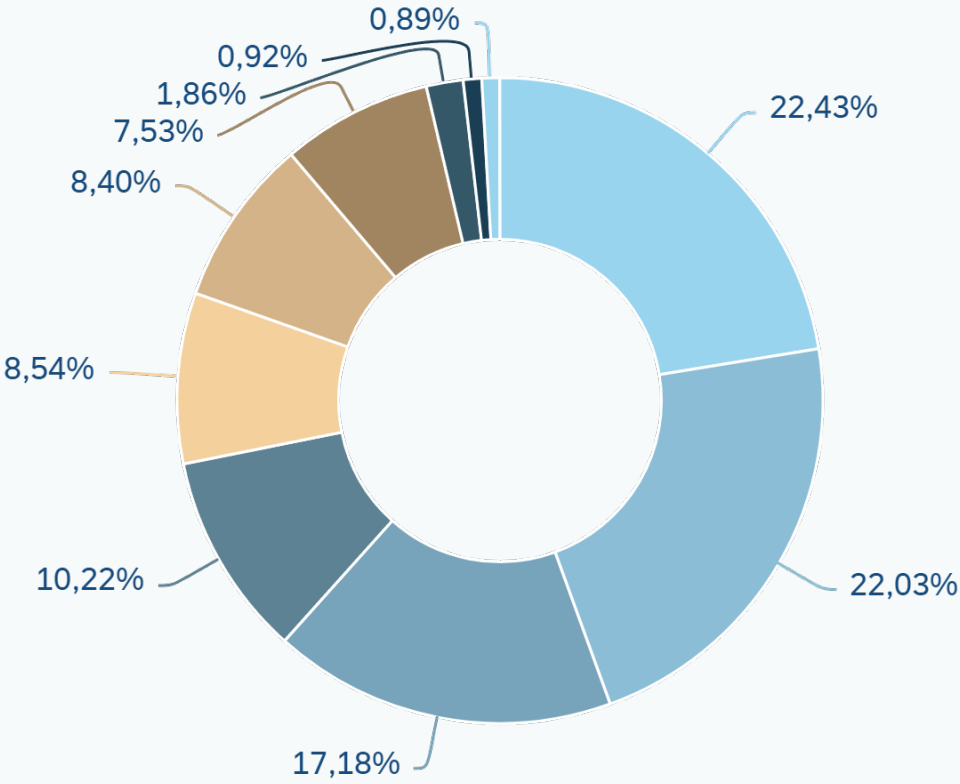
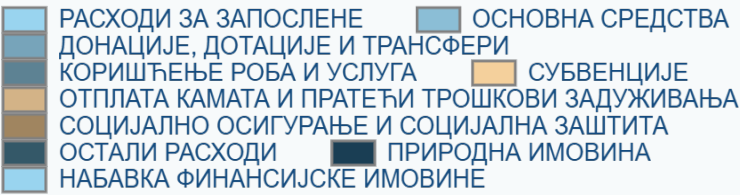

У посебном делу буџета се налази детаљни приказ планираних расхода и издатака буџетских корисника по организационој, економској, функционалној и програмској класификацији. Организациона класификација нам даје слику о томе ко је све корисник буџетских средстава.

Постоје директни буџетски корисници који се могу видети у посебном делу буџета као што су то нпр. Министарство одбране, Министарство привреде, Републички хидрометеролошки завод или Агенција за спречавање корупције.

Такође, постоје и индиректни корисници средстава који нису појединачно већ збирно приказани у буџету као што су то нпр. основне школе које се налазе у оквиру Министарства просвете или музеји који се налазе у оквиру Министарства културе.

Економска класификација нам говори на шта се троши новац, да ли су то плате, материјал, услуге, машине, опрема, отплата дуга, социјална давања или стални трошкови као што су то струја, вода и телефон.

Учешће групе расхода у пореским приходима

У милијардама РСД	Ребаланс 2024	Буџет 2025	Индекс	Структура расхода Ребаланс 2024 (у %)	Структура расхода Буџет 2025 (у %)
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	2.436,35	2.660,20	109,19	100,00	100,00
Текући расходи	1.819,42	2.002,11	110,04	74,68	75,26
Расходи за запослене	491,81	588,26	119,61	20,19	22,11
Расходи за коришћење услуга и роба	225,28	268,03	118,98	9,25	10,08
Отплата камата и пратећи трошкови задуживања	185,09	220,25	119,00	7,60	8,28
Субвенције	214,50	224,04	104,45	8,80	8,42
Донације страним владама	6,12	0,02	0,25	0,25	+0,00
Дотације међународним организацијама	10,34	9,67	93,46	0,42	0,36
Трансфери осталим нивоима власти	115,00	81,43	70,81	4,72	3,06
Дотације организацијама за обавезно социјално осигурање	324,86	355,72	109,50	13,33	13,37
Остале дотације и трансфери	5,02	3,55	70,77	0,21	0,13
Социјално осигурање и социјална заштита	183,07	197,40	107,83	7,51	7,42
Остали текући расходи	58,33	53,73	92,10	2,39	2,02
Издаци за нефинансијску имовину	569,86	612,59	107,50	23,39	23,03
Издаци за отплату главнице (у циљу спровођења јавних политика)	28,50	22,05	77,38	1,17	0,83
Издаци за набавку финансијске имовине (у циљу спровођења јавних политика)	18,57	23,45	126,29	0,76	0,88

Ко се финансира из буџета?

Учешће расхода у буџету и планирани расходи у буџету за 2025 годину (10 министарстава са највећим учешћем)

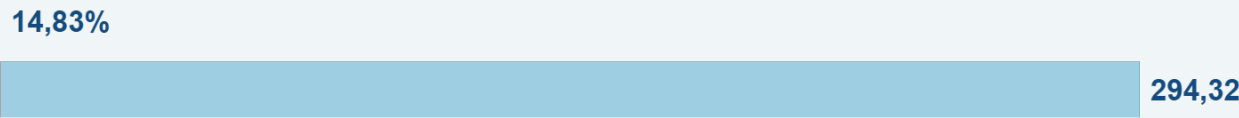
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА * У милијардама РСД

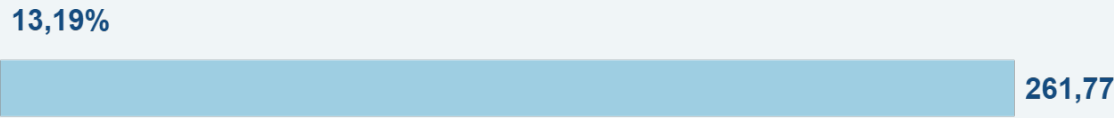
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

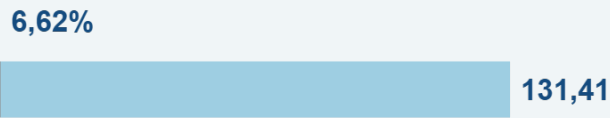
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

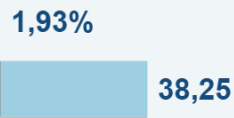
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ **

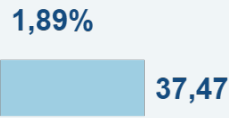
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

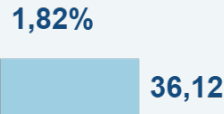
МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА И ИНОВАЦИЈА

МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

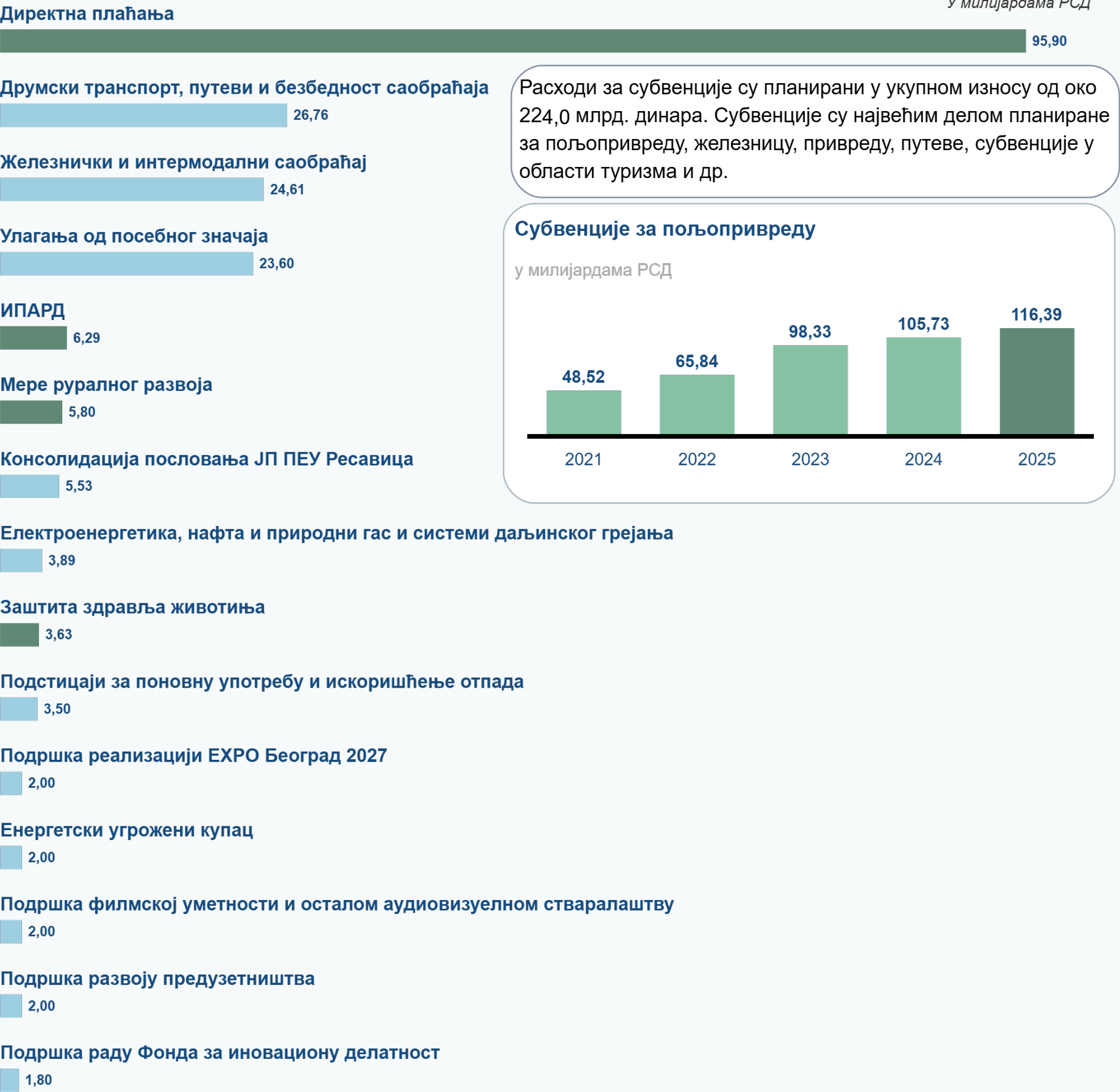
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

* Министарство финансија има на располагању највећи буџет јер се средства за отплату дуга (501 млрд РСД), дотацију Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање (267,5 млрд РСД) и Републичком фонду за здравствено осигурање (59,4 млрд РСД), трансфери за локалну самоуправу (33,3 млрд РСД), као и средства за експропријацију (24,1 млрд РСД) налазе код Министарства финансија.

** Предложеним буџетом су предвиђена издвајања за пољопривреду у износу од 138,5 млрд РСД и 11 млрд РСД који ће се вратити пољопривредницима кроз рефакцију акциза за гориво. То значи да се за пољопривреду укупно издваја 149,5 милијарди динара, што је чак 7,5 одсто нашег буџета

Субвенције у буџету за 2025 по пројектима и програмским активностима (15 највећих)

*Субвенције за пољопривреду су приказане у зеленој боји

Најзначајнији износ субвенција односи се на пољопривреду.

Субвенције у пољопривреди обезбеђене су за директна плаћања, мере руралног развоја, ИПАРД, заштиту здравља животиња и др. Директна плаћања додељују се произвођачима кроз премије за млеко, подстицаје за биљну производњу, подстицаје за сточарску производњу који су намењени за квалитетна приплодна грла, тов, јунице, кошнице пчела, родитељске кокошке, ћурке, матице риба, конзумну рибу, као и за реализацију регреса који се исплаћују за гориво, ђубриво и семе. Ови подстицаји имају за циљ унапређење производње и стабилности дохотка произвођача.

Средства субвенција намењена за мере руралног развоја односе се на субвенције за раст конкурентности, унапређење животне средине, припрему и спровођење локалних стратегија, техничку подршку за спровођење програма руралног развоја, унапређење система креирања и преноса знања. Средства субвенција намењена за кредитну подршку у пољопривреди односе се на субвенционисање дела каматне стопе за одобрене кредите. Средства субвенција намењена за ИПАРД односе се на финансијску подршку пољопривредним произвођачима средствима претприступне помоћи ЕУ, уз кофинансирање из буџета Републике Србије, ради достизања конкурентности и квалитета.

Буџет 2025 за социјална давања по програмским активностима и пројектима (10 највећих)

У милијардама РСД

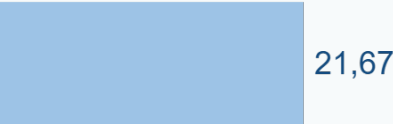
Права корисника из области заштите породице и деце

Права корисника социјалне заштите

Права корисника борачко-инвалидске заштите

Обављање делатности установа социјалне заштите

Подршка раду хранитеља

Национална признања за посебан допринос развоју и афирмацији спорта

Индивидуална помоћ студентима

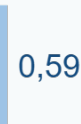
Подршка школовању и усавршавању младих талената

Индивидуална помоћ ученицима

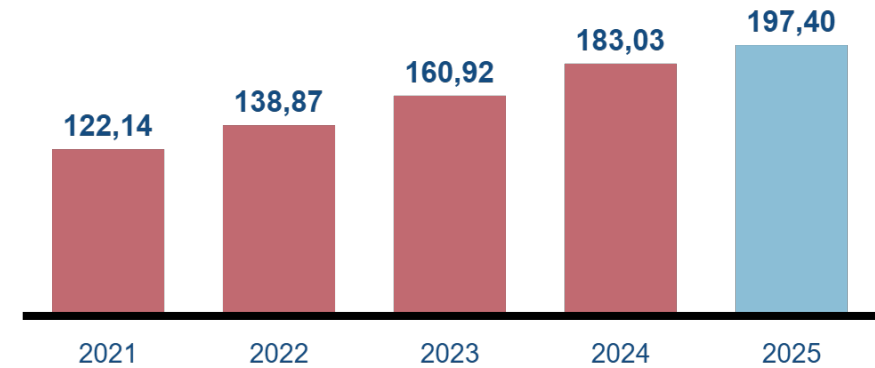
Реализација делатности основног образовања

Укупно планирана средства за социјалну заштиту из буџета износе 197,4 млрд динара. Највећи износ средстава планиран је на разделу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања за децу, борачко–инвалидску и социјалну заштиту. На разделу Министарства просвете планирана су средства за побољшање ученичког и студентског стандарда. На разделу Министарства спорта за спортске стипендије, награде и признања.

Социјална давања по годинама

у милијардама РСД

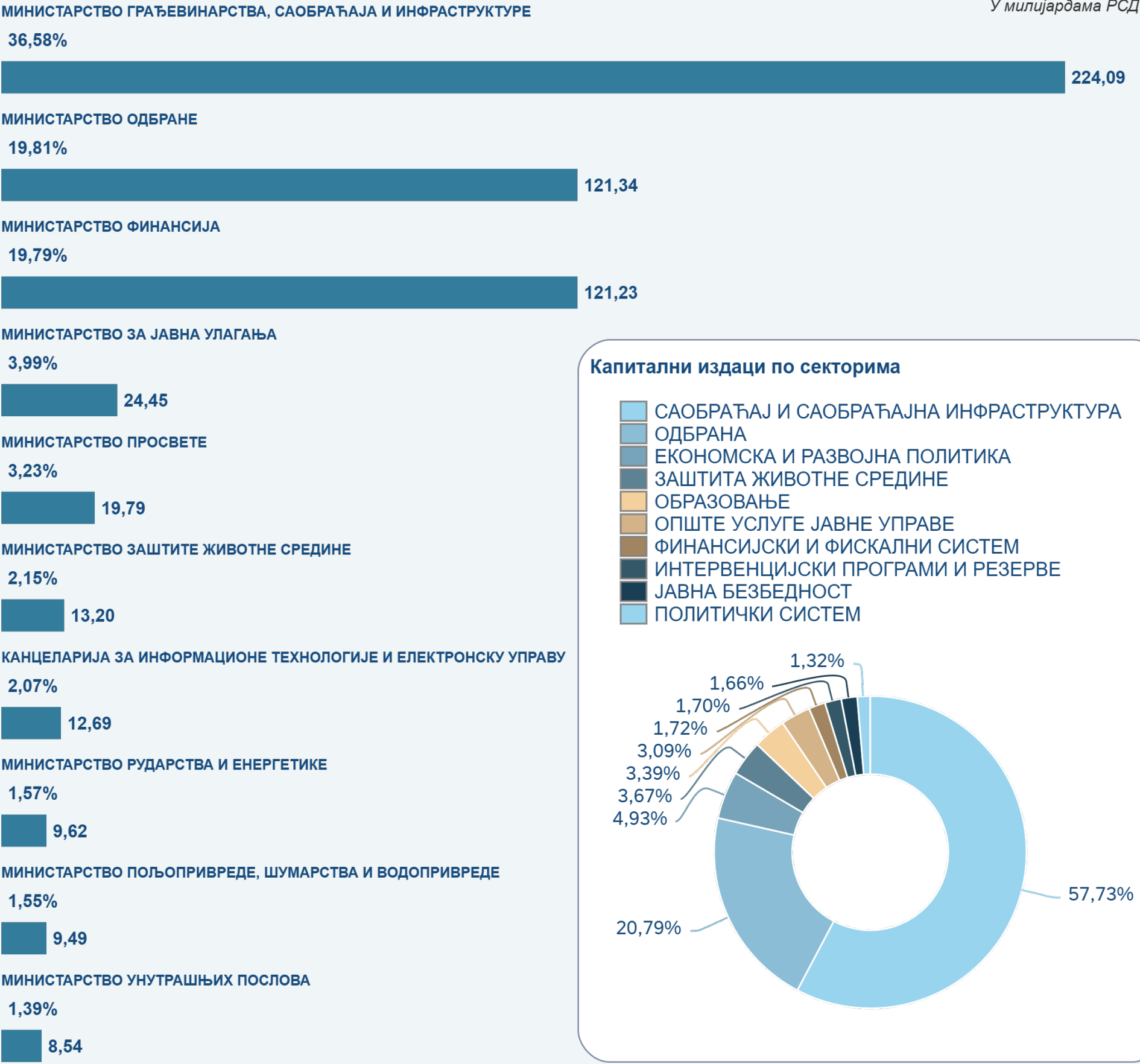
Највећи износ социјалних давања односи се на финансијску подршку породици са децом, којим је прописано да родитељски додатак износи:

- за прво дете 507.500 динара (500.000 дин једнократно и 7.500 динара за набавку опреме),
- за друго дете 742.500 динара (600.000 динара у 24 месечне рате, 135.000 динара једнократно и 7.500 динара за набавку опреме),
- за треће дете 2.422.500 динара (2.280.000 динара у 120 рата, 135.000 динара једнократно и 7.500 динара за набавку опреме),
- за четврто дете 3.187.500 динара (3.180.000 динара у 120 рата и 7.500 динара за набавку опреме).

Капитални издаци планирани су у буџету за 2025. годину у износу од 612,59 млрд динара, што представља 23,03% укупних расхода и издатака.

На нивоу сектора државе за капиталне инвестиције опредељено је 762,9 млрд РСД, односно 7,4 одсто БДП.

Учешће у капиталним издацима по министарствима, планирани капитални издаци за 2025 (10 највећих)

Капитални издаци по секторима

САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

ОДБРАНА

ЕКОНОМСКА И РАЗВОЈНА ПОЛИТИКА

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ОПШТЕ УСЛУГЕ ЈАВНЕ УПРАВЕ

ФИНАНСИЈСКИ И ФИСКАЛНИ СИСТЕМ

ИНТЕРВЕНЦИЈСКИ ПРОГРАМИ И РЕЗЕРВЕ

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

57,73%

20,79%

4,93%

3,67%

3,39%

3,09%

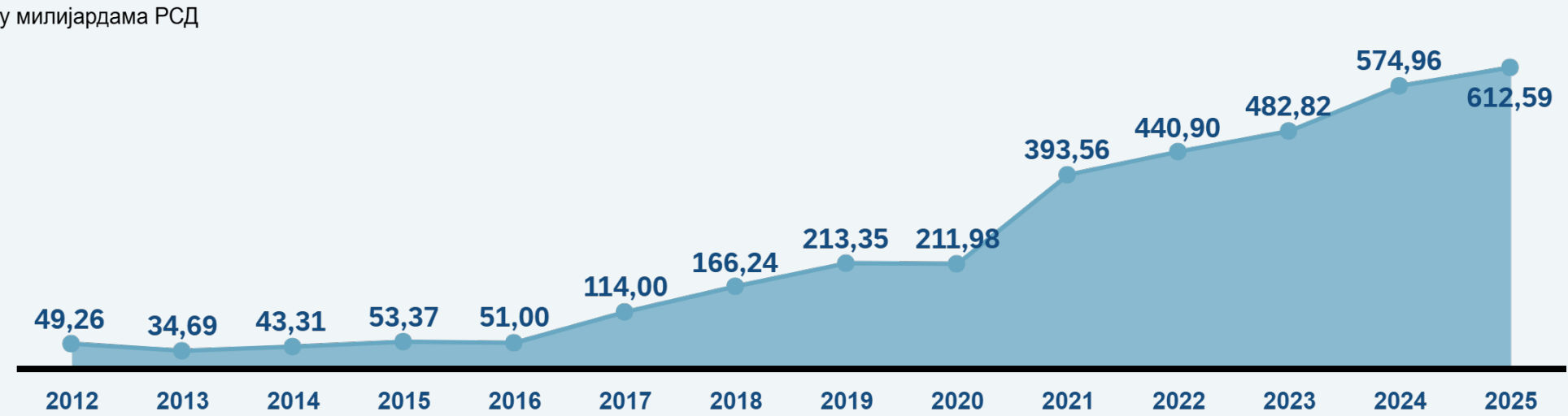
1,72%

1,70%

1,66%

1,32%

Капитални издаци по годинама

Финансирање здравства

Средства за здравство обезбеђена су у оквиру буџета Министарства здравља, Финансијског плана Републичког фонда за здравствено осигурање, Финансијског плана Фонда за социјално осигурање војних осигураника, Министарства финансија, Министарства одбране, Министарства за јавна улагања.

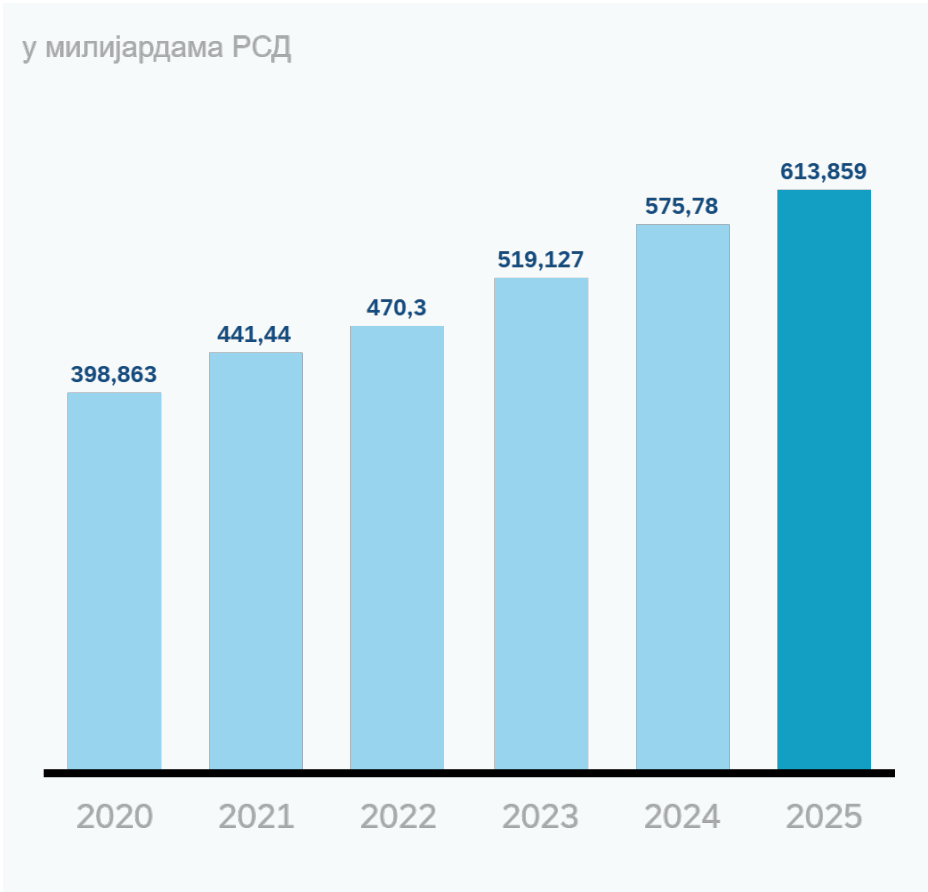
У оквиру Министарства здравља средства су обезбеђена за превентивну здравствену заштиту, уређење здравственог система, подршку раду института и завода за јавно здравље, развој инфраструктуре и опремање здравствених установа, развој информационих технологија у здравству, набавку медицинске опреме, накнаде зарада у случају привремене спречености за рад због болести или компликација у вези са одржавањем трудноће, здравствену заштиту лица оболелих од ретких болести, за пружање подршке активностима Банке репродуктивних ћелија, као и за превенцију и контролу водећих хроничних незаразних обољења.

У оквиру Финансијског плана Републичког фонда за здравствено осигурање средства су обезбеђена за примарну, секундарну и терцијарну здравствену заштиту (расходи за запослене у здравственим установама, лекови издати на рецепт и остали лекови, лекови за лечење лица оболелих од ретких болести, стоматолошке услуге и др.), као и за остваривање осталих права из социјалног осигурања (помагала и направе, услуге дијализе, накнаде за боловања преко 30 дана, накнаде путних трошкова, услуге установа специјализованих за продужену рехабилитацију и др.)

У оквиру Финансијског плана Фонда за социјално осигурање војних осигураника средства су обезбеђена за здравствену заштиту и медицинске услуге корисника права из здравственог и социјалног осигурања војних осигураника.

У оквиру Министарства финансија средства су обезбеђена за подршку раду Републичком фонду за здравствено осигурање услед недовољно остварених прихода од доприноса.

У оквиру Министарства за јавна улагања средства су обезбеђена за обнову и изградњу објеката јавне намене у области здравства

Ред.бр.	Назив корисника	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ	367,750,035,000	383,467,319,000	428,900,000,000	479,959,000,000	531,500,000,000	576,660,000,000
	од чега трансфери из буџета РС	123,657,025,000	77,347,419,000	90,544,100,000	83,584,351,000	84,579,908,000	79,360,000,000
2	ФОНД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ ВОЈНИХ ОСИГУРАНИКА	5,903,874,000	6,151,096,001	6,841,983,000	7,744,000,000	8,540,000,000	3,680,400,000
3	БУЏЕТ РЕПУБЛИКЕ	148,866,070,000	129,172,572,000	125,106,711,000	115,008,508,000	120,324,020,000	112,878,444,000
		398,862,954,000	441,443,568,001	470,304,594,000	519,127,157,000	575,784,112,000	613,858,844,000

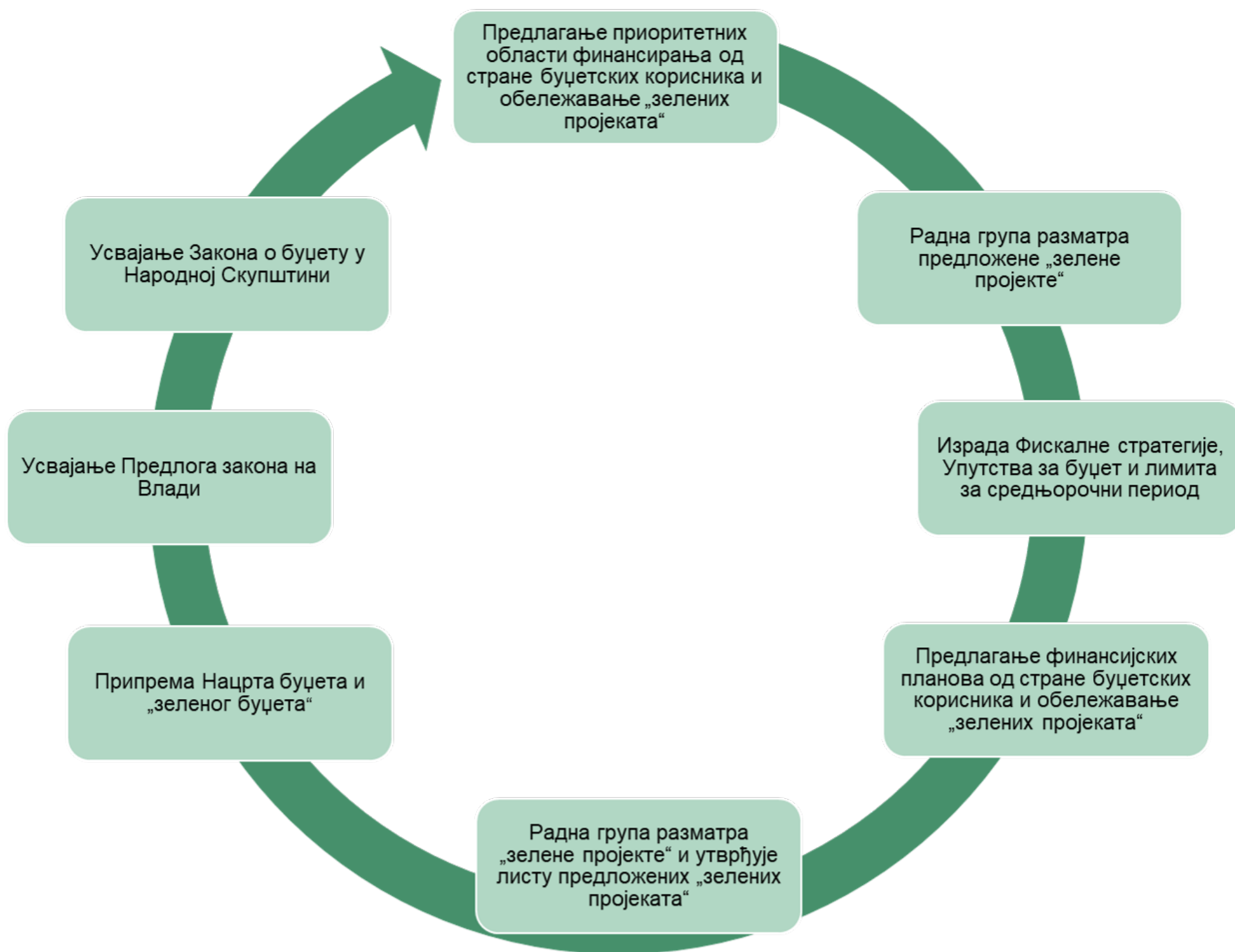
Зелени буџет

Обележавање зеленог буџета Републике Србије за 2025. годину спроведено је у складу са Мапом пута увођења означавања зелених пројеката и Методологијом за означавање зелених пројеката. Циљ зеленог обележавања је да обезбеди бољу алокацију ресурса и подстакне реализацију пројеката који доприносе заштити животне средине, енергетској ефикасности, смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште, обновљивим изворима енергије, одрживом управљању отпадом и водним ресурсима, као и побољшању квалитета живота грађана.

Приликом одлучивања о избору зелених пројеката у оквиру буџета за 2025. годину, основна логика базирала се на принципу шта би се десило да наведени пројекат не постоји у буџету за 2025. годину, да ли би ситуација у области животне средине била повољнија или не.

У првој инстанци примењено је „лајт“ обележавање, тј. обележавање само повољних ставки које јасно одговарају секторима и категоријама на Зеленој листи ЕУ.

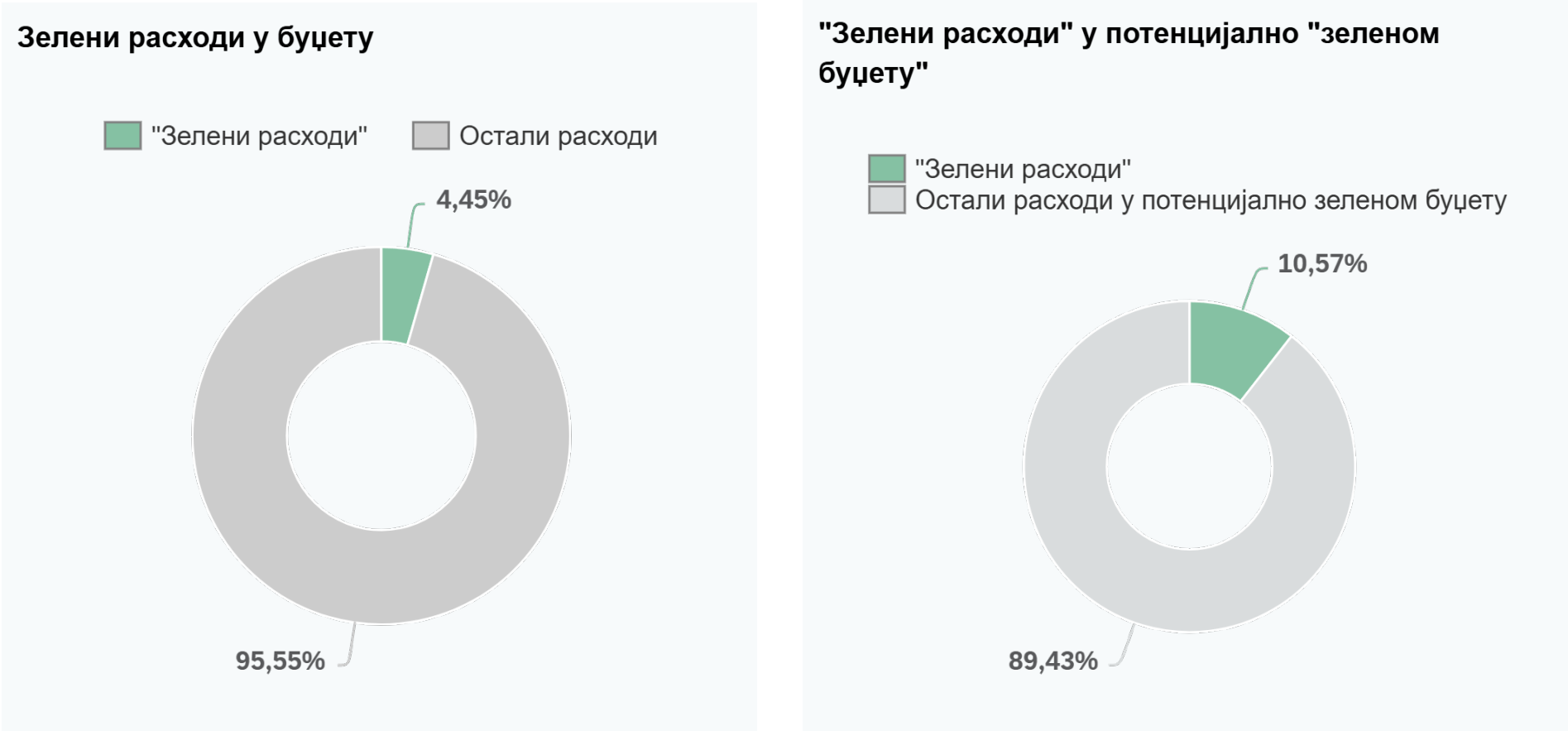
Процес означавања „зелених пројеката“ у буџету Републике Србије

Зелени буџет

За фискалну 2025. годину, означене су само повољне ставке, односно расходи који се налазе на Зеленој листи ЕУ а чији се нето утицај на животну средину може сматрати “зеленим”. Поступак означавања није обухватио негативне, односно “смеђе” ставке или комбиноване ставке (које имају позитиван утицај на поједине, а негативан на друге димензије заштите животне средине). Део расхода је по својој економској природи, сврстан у неутралне. Остали расходи који нису означени као зелени, сматрају се непознатим ставкама.

У обухват анализе нису укључени расходи који се односе на расходе за запослене, социјална давања, ненаменске трансфере општинама и градовима, трансфере организацијама обавезног социјалног осигурања, новчане казне и пенале, камате, текућу буџетску резерву, плаћања по гаранцијама који се не могу посматрати у контексту зелених расхода јер представљају финансирање надлежности или законску обавезу и та средства нису расположива за избор да ли ће бити опредељена за „зелене пројекте“ или не.

Поређење са земљама чланицама ЕУ: „Зелени“ удео у буџету забележен у процесу обележавања варира између земаља (између 1% и 7%), што углавном одражава различите методологије. (ЕК, 2023.).

Највећи број зелено означених пројеката и програмских активности је везан за ублажавање климатских промена као примарни циљ заштите животне средине.

Програмски буџет

Програмска класификација исказује класификацију програма, програмских активности и пројеката корисника буџетских средстава и као обавезна за све кориснике буџетских средстава постала је обавезна од буџета за 2015. годину када је Република Србија увела програмски буџет.

Законом о буџетском систему било је прописано да се увођење програмског модела буџета примењује поступно за поједине кориснике буџетских средстава Републике Србије, што је у 2014. години искористило десетак буџетских корисника, док су у 2015. години ту обавезу имали сви буџетски корисници и локал.

Спровођењем ове реформе Србија се придружила великој групи земаља која је препознала овај модел као основу за транспарентнију и рационалнију алокацију буџетских средстава.

Програмски буџет представља ефикасан механизам за спровођење реформе јавне управе. Такав буџет омогућава боље управљање учинком јавне управе, већу одговорност корисника буџета, успостављање снажнијих веза између годишњег буџета, утврђивања приоритетних расхода и издатака и спровођења јавних политика и пре свега већу транспарентност потрошње.

Пример програма и програмске активности Министарства заштите животне средине

Програм: Управљање заштитом животне средине				
Циљ: Заштита и унапређење квалитета ваздуха и озонског омотача				
Назив индикатора:	Базна вредност	2018	2019	2020
Годишња потрошња супстанци које оштећују озонски омотач	8,37	7,53	7,53	7,53

Програмска активност: Инспекција за заштиту животне средине, рибарство и заштиту од јонизујућих зрачења				
Циљ: Боља примена прописа из области заштите животне средине, рибарства и јонизујућих зрачења				
Назив индикатора:	Базна вредност	2018	2019	2020
Проценат извршених инспекцијских надзора предвиђених Годишњим плановима рада инспекција и оперативним плановима рада	85%	90%	90%	90%

Предности програмског модела буџета

Претходни модел линијског буџета приказивао је само намене (нпр. плате, одржавање, путне трошкове итд.) у које организациона јединица унутар државе има право да троши додељена буџетска средства. Линијски буџет није пружао информацију о циљевима јавних политика који ће бити остварени датим издвајањем новца – тако да нисмо могли да утврдимо да ли је одређена политика била ефективна. Сада нам програмски буџет даје одговор на питање:

- 1) у које сврхе се средства троше (расходи и издаци се опредељују за програме, програмске активности и пројекте корисника буџетских средстава);
- 2) на који начин је таква потрошња повезана са циљевима корисника (односно циљевима јавних политика);
- 3) какви се резултати остварују (мерењем учинка).

На тај начин програмски модел:

- омогућава аргументовану дискусију о потребним финансијским средствима и бољу приоритизацију расхода;
- унапређује фискалну координацију на нивоу Владе, што је од великог значаја за реализацију

националних, социјалних и економских циљева;

- омогућава да се препозна неефикасно трошење, области у којима се не постижу адекватни резултати, као и области којима је потребно више ресурса;
- доприноси унапређењу услуга које пружа држава; омогућава израду буџета који је транспарентнији и разумљивији за грађане

Програмска структура корисника буџета

- Програмску структуру корисника буџета чине програми, програмске активности и пројекти, за које се опредељују расходи и издаци;
- За програмску структуру се везују циљеви које корисник буџета планира да оствари у складу са својим средњорочним планом и стратегијама које се односе на његов делокруг;
- Истовремено са израдом програмске структуре буџета утврђује се начин праћења постизања циљева, односно утврђују се индикатори учинка;
- Обавеза корисника буџетских средстава је да извештава Министарство финансија, Владу и Народну скупштину о постигнутим резултатима програма, програмских активности и пројеката.

Стање јавног дуга

Према Закону о јавном дугу, као правном основу задуживања Републике Србије, јавни дуг чине све директне обавезе Републике по основу задуживања, као и гаранције издате од Републике за задуживање јавних предузећа и јединица локалне самоуправе, као и других правних лица. Република се може задуживати у домаћој и иностраној валути, ради финансирања буџетског дефицита, дефицита текуће ликвидности, рефинансирања неизмиреног дуга, за финансирање инвестиционих пројеката, као и за извршавање обавеза по датим гаранцијама. Одредбама Закона о јавном дугу назначено је да јавни дуг представља безусловну и неопозиву обавезу Републике Србије у односу на отплату главнице, камате и осталих припадајућих трошкова.

Ситуација на међународном и домаћем финансијском тржишту, успешна примена мера фискалне консолидације уз добру координацију фискалне и монетарне политике довела је до значајног пада трошкова задуживања на динарским и евро деноминираним хартијама од вредности у периоду од 2012. до 2021. године и смањивања ризико премије за српске државне хартије од вредности. Међутим, почетком 2022. године долази до значајног раста каматних стопа изазваног екстерним утицајем, који је настављен и у 2023. години, да би током 2024. године дошло до њихове стагнације и благог пада. Фискална стратегија предвиђа смањење јавног дуга сектора државе до краја 2027. године на ниво од 46,5% БДП, при чему се у складу са смерницама управљања јавним дугом дефинисаним од стране Светске банке и ММФ, у оквиру Стратегије управљања јавним дугом врши стрес-сценарио анализа утицаја промене

девизног курса домаће валуте у односу на валуте у којима је деноминован јавни дуг Републике Србије. У последњих десет година учињен је значајан напредак у погледу повећања просечне рочности динарских државних хартија од вредности и смањења трошкова финансирања по основу овог вида задуживања, чиме је смањена изложеност ризику рефинансирања. Битно је напоменути да је у наведеном периоду просечна пондерисана купонска стопа на динарске државне хартије од вредности смањена са 13,68%, колико је износила на крају 2012. године, на 5,10% на крају августа 2024. године.

Након успешно спроведених мера фискалне консолидације у 2016. години је преокренута растућа путања кретања јавног дуга и учешће јавног дуга у БДП, те долази до пада учешћа са 67,2% БДП колико је износило на централном нивоу власти на крају 2015. године на 65,2% на крају 2016. године. Током 2017. године дошло је до значајног пада на 55,5% БДП. Тренд је настављен и током 2018. године када удео јавног дуга у БДП пада на 51,4%, као и током 2019. године када је учешће јавног дуга у БДП смањено на ниво од 49,7% БДП. Како би се смањио утицај кризе изазване пандемијом вируса COVID-19, јавила се потреба за финансирањем мера подршке привреди и грађанима, што је резултирало растом учешћа дуга у БДП на 54,4% на крају 2020. године. Током 2021. године долази до благог пада наведеног показатеља, тако да је учешће јавног дуга у БДП на крају 2021. године износило 53,9%. Позитивни тренд је настављен и у наредним годинама, тако да је на крају 2022. године учешће износило 52,4%, а на крају 2023. године 48,0%. На крају августа 2024. године учешће јавног дуга у БДП је износило 46,4%.

Речник мање познатих појмова

Акцизе: Порез на потрошњу који се зарачунава на одређена добра као што су дуван, гориво, алкохолна пића и кафа;

БДП: Бруто домаћи производ је најпознатији и најчешће коришћен макроекономски агрегат. Он је индикатор економских активности једне земље и представља резултат производних и услужних активности резидентних институционалних јединица и једнак је суми њихових додатих вредности;

Буџет: Свеобухватан план прихода и расхода;

Буџетски дефицит: Износ за који државни расходи премашују државне приходе у једној фискалној години;

Буџетски суфицит: Износ за који државни приходи премашују државне расходе у једној фискалној години;

Укупни фискални суфицит, односно укупни фискални дефицит је буџетски суфицит, односно буџетски дефицит коригован за трансакције у имовини и обавезама које су извршене у циљу спровођења јавних политика

Финансијски план: Документ директног или индиректног корисника буџетских средстава, организације за обавезно социјално осигурање, израђен на основу упутства за припрему буџета;

Ребаланс буџета: Промена закона о буџету Републике Србије;

Јавна средства: Средства на располагању и под контролом Републике Србије, локалне власти и организација за обавезно социјално осигурање;

Јавне политике: Јавне политике су активности Владе и органа јавне управе у циљу постизања економских и друштвених циљева који су у најбољем интересу друштва. Неки од примера области јавних политика су образовање, здравље, незапосленост, одбрана итд;

Корисници буџетских средстава: Директни и индиректни корисници буџетских средстава Републике Србије, односно локалне власти;

Директни корисници буџетских средстава: Органи и организације Републике Србије, односно органи и службе локалне власти;

Индиректни корисници буџетских средстава : Правосудни органи, буџетски фондови; месне заједнице; јавна предузећа, фондови и дирекције основани од стране локалне власти; установе основане од стране Републике Србије, односно локалне власти;

Корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање : Организације за обавезно социјално осигурање и корисници средстава Републичког фонда за здравствено осигурање (здравствене и апотекарске установе);

Јавни сектор: Део националне економије који обухвата општи ниво државе, као и јавна предузећа под контролом државе која се примарно баве комерцијалним активностима;

Јавни приходи: Сви приходи остварени обавезним плаћањима пореских обвезника, правних и физичких лица која користе одређено јавно добро или јавну услугу, као и сви други приходи које остварују корисници буџетских средстава;

Приход: Новац који се зарађује на редовној основи кроз запослење или инвестиције

Порез: Намет државе који она наплаћује на имовину, на трошење на добра и услуге и на приход и богатство физичких лица и предузећа;

Порески приходи: Врста јавних прихода које држава прикупља обавезним плаћањима пореских обвезника;

Порез на додатну вредност (ПДВ): Зарачунава се на добра и услуге у свим фазама производње и продаје, почев од сировине до финалног производа;

Непорески приходи: Врста јавних прихода који се наплаћују правним или физичким лицима за коришћење јавних добара (накнаде), пружање одређене јавне услуге (таксе), због кршења уговорних или законских одредби (пенали и казне) као и приходи који се остваре употребом јавних средстава;

Јавне услуге: Све услуге које су корисници јавних средстава у складу са законом обавезни да пружају правним и физичким лицима;

Примања државе: Средства која држава остварује продајом нефинансијске и финансијске имовине и задуживањем;

Јавни расходи : Расходи за робе, услуге и друга давања које држава обезбеђује без директне и непосредне надокнаде;

Речник мање познатих појмова

Издаци државе: Издаци државе за набавку нефинансијске и финансијске имовине и отплату кредита;

Капитални пројекти : Пројекти изградње и капиталног одржавања зграда и грађевинских објеката инфраструктуре од интереса за Републику Србију, укључујући услуге пројектног планирања које су саставни део пројекта, обезбеђивање земљишта за изградњу, као и пројекти који подразумевају улагања у опрему и машине и другу нефинансијску имовину;

Фискална политика: Представља одлуке или радње које спроводе органи власти у вези са јавним приходима и расходима са циљем утицања на привредна кретања и остваривање циљева фискалне политике;

Потенцијална стопа раста БДП: Највећа стопа раста која може бити достигнута у одређеном периоду, без повећања стопе инфлације;

Фискални принципи: Означавају принципе одговорног фискалног управљања;

Фискална стратегија: Документ у коме се наводе циљеви фискалне политике Владе и даје оцена одрживости фискалне политике, који Влада подноси Народној скупштини;

Фискална правила: Принципи који обезбеђују средњорочну и дугорочну одрживост и транспарентност јавних финансија једне земље;

Фискална консолидација: Низ мера помоћу којих се висина државних прихода и расхода доводи у равнотежу;

Фискални савет: Независно државно тело задужено за саветовање скупштине из области економске политике;

Консолидација: Исказивање прихода и расхода више међусобно повезаних буџета и ванбуџетских фондова, као да се ради о јединственом субјекту;

Консолидовани буџет централне државе: Буџет након искључивања трансфера између различитих субјеката на централном нивоу власти, како би се избегло двоструко рачунање;

Ванбуџетски фондови: Обухватају правна лица основана законом која се финансирају из специфичних пореза, наменских доприноса и непореских прихода;

Задуживање: Представља уговарање кредита, односно издавање хартија од вредности, у складу са посебним законом;

Државна гаранција: Инструмент осигурања којим Република Србија гарантује испуњење обавеза за које се даје гаранција;

Трансферна средства: Средства која се из буџета Републике Србије преносе буџету на другом нивоу власти, буџету на истом нивоу власти и организацијама за обавезно социјално осигурање;

Донација: Наменски неповратан приход, који се остварује на основу писаног уговора између даваоца и примаоца донације;

Финансијска помоћ Европске уније: Средства Европске уније која се користе за намене и спроводе према правилима утврђеним споразумима између Републике Србије и Европске уније;

Програм: Скуп мера које корисници буџетских средстава спроводе у складу са својим кључним надлежностима и утврђеним средњорочним циљевима. Састоји се од независних, али тесно повезаних компонената - програмских активности и/или пројеката. Утврђује се и спроводи од стране једног или више корисника буџетских средстава и није временски ограничен;

Програмска активност: Текућа и континуирана делатност корисника буџетских средстава, која није временски ограничена. Спровођењем програмске активности се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма;

Пројекат: Бременски ограничен пословни подухват корисника буџетских средстава чијим спровођењем се постижу циљеви пројекта, односно програма;

Ревизија: Званично испитивање финансијских рачуна физичких лица, правних лица или државе.

Средњорочни план: Свеобухватни план буџетског корисника који садржи детаљну разраду свих програма, пројеката и програмских активности за буџетску годину са пројекцијама за наредне две године, према утврђеним средњорочним циљевима и приоритетима.

Субвенције: Средства која обезбеђује држава како би помогла предузећима, физичким лицима или одређеним секторима економије као на пример пољопривреди. Субвенције даје држава у виду новца или других олакшица, као што су на пример цене струје, гаса или горива ниже од тржишних.